

Ten geleide

Met ingang van deze jaargang (98) zullen de Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden vier maal per jaar gaan verschijnen. Dat geeft financieel voordeel aangezien wij nu van sterk gereduceerde posttarieven gebruik kunnen maken. Budgettaire overwegingen vormen eveneens de reden voor een andere, meer ingrijpende, wijziging, namelijk in de relatie met uitgeverij Martinus Nijhoff BV. Vanaf 1983 zal op het omslag van de BMGN de naam van Nijhoff niet meer prijken. Het NHG treedt voortaan zelf als uitgever op en onderhoudt dus rechtstreeks contact met drukkerij Vonk, Zeist BV, die de BMGN al enige jaren drukt. Sinds 1971 zijn de BMGN door Nijhoff uitgegeven, zodat er nu een periode van twaalf jaar is afgesloten. Het bestuur van het NHG en de redactie van de BMGN hebben dit besluit niet zonder melancholie genomen. Wij hebben er behoefte aan uitgeverij Nijhoff te bedanken voor de goede zorgen die zij jarenlang aan ons tijdschrift heeft besteed. Gelukkig blijft de relatie met Nijhoff bestaan daar zij zal zorgen voor de verkoop van de handelsabonnementen en de losse afleveringen.

De hierboven genoemde veranderingen brengen wijzigingen op het omslag van de BMGN met zich mee. Het leek ons een goede gelegenheid om het uiterlijk aan te passen. Wij hopen dat deze BMGN in nieuwe gedaante bij u in de smaak zal vallen.

De redactie

Een economisch contrast in de Nederlanden. Noord en Zuid in de twaalfde eeuw*

H. P. H. JANSEN

Koning Willem I meende zeker te weten hoe hij op economisch gebied de vereniging van Noord en Zuid tot een succes moest maken: het Noorden zou zijn traditionele taak van vrachtaart met een stapelmarkt weer moeten opvatten, in het Zuiden zou de industrie verder tot ontwikkeling komen en de produkten daarvan zouden door schepen van het Noorden onder andere naar de koloniën gebracht worden, waaruit als tegenprestatie de koloniale waren naar de Amsterdamse markt zouden komen¹. Hij zal zich daarbij wel niet al te zeer op zijn kennis van de historie hebben gebaseerd, maar hij had daarin argumenten voor zijn stelling kunnen vinden. Immers én van de zevende tot de elfde eeuw én in de zeventiende en achttiende eeuw was het huidige Nederland in de eerste plaats een handelsland geweest, terwijl de Belgen zich meer met landbouw en industrie bezig hielden. Zelfs tijdens de bloeiperiode van Antwerpen in de vijftiende en zestiende eeuw was deze stad zelf gedeeltelijk afhankelijk van de vrachtaart der Noord-Nederlanders². In de twaalfde eeuw echter stagneerde de handelsactiviteit der Noord-Nederlanders of ging zelfs achteruit, terwijl deze in de voorgaande eeuwen als Friese handel nog van internationale betekenis was geweest; juist toen was in het Zuiden een structurele verandering in de industrie te constateren, die tot een duidelijke bloei en een opleving van de handel heeft geleid. Voor deze anomalie wil ik uw aandacht vragen in de nu volgende lezing, waarvan de titel een respectvolle buiging is naar het beroemde artikel van Pirenne uit 1923 met de titel: 'Un contraste économique. Mérovingiens et Carolingiens'³.

Ik sprak zojuist over de anomalie van dit economisch contrast. Ik meen daartoe gerechtigd te zijn, omdat de geografische toestand van het Noorden veel geschik-

* Als voordracht gehouden op de jaarvergadering van het NHG op 30 oktober 1981.

1. E.H. Kossmann, *De Lage Landen, 1780-1940. Anderhalve eeuw Nederland en België* (Amsterdam-Brussel, 1976) 89.

2. G. Asaert, e.a., ed., *Maritieme geschiedenis der Nederlanden*, I (Bussum, 1976) 274.

3. Voor het eerst verschenen in de *Revue Belge de philologie et d'histoire*, II (1923) 223-235, ondermeer herdrukt in P.E. Hübinger, ed., *Bedeutung und Rolle des Islam beim Übergang vom Altertum zum Mittelalter* (Darmstadt, 1968) 10-23.